

Horváth: Soudný
PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 73

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

CPB

Nová svoboda, Ostrava

- 2. 11. 1989

Pozvánka na premiéru

JK
Cinohra Petra Bezruče SDO připravila na sobotu 4. února svou první premiéru v letošním roce – inscenaci Soudného dne od Ödöna von Horvátha.

Autor, jeden z nejvýznamnějších evropských dramatiků dvacátého století, je znám českému publiku především Povědkami z Vídeňského lesa, uváděnými po celé republice. Jeho tvorba obsahuje řadu her, ve kterých barvitě a s citem sobě vlastním zobrazoval lidský život plný dramatických okamžiků v jejich komickém i vážném výrazu.

Příběh Soudného dne se

odehrává v malém městečku v Rakousko-Uhersku, kdy železniční neštěstí naruší poněkud ospalý klid a pohodu jeho obyvatel. Inscenaci poněkud kriminálního ladění připravil se souborem činohry Petra Bezruče SDO režisér Josef Janík.

Vstupenky obdržíte v obvyklém předprodeji nebo před premiérou, jejíž začátek je v 19.00 hodin. (G)

Horváth: Soudný
PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 73

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

500 - CPB

Ostravský večerník

3 1 1 1989

ze dne

POZVÁNKA NA PREMIÉRU

Soudný den

JK
Cinohra Petra Bezruče uvádí jako svou první premiéru v letošním roce Soudný den, hru o vyšetřování železničního neštěstí v c. k. Rakousko-Uhersku.

Její autor Ödön von Horváth, tvůrce Povědek z Vídeňského lesa a Benátské noci, Kazimíra a

Karolíny a dalších her, patří k nejzajímavějším evropským autorům tohoto století. Jeho hrdinové žijí svůj jedinečný život v malých městečkách, vesnicích a jsou k smíchu i pláči, k polštování i láskyhodní. Barvitě zobrazení, plní vášni a tužeb, rozporuplní v nejruznějších podobách mají jednu vlastnost, skrz kterou vyjádřil autor svou naději na lepší zítřek. Touto vlastností je poznání sama sebe, poznání, které přichází často až po tom, když uděláme chybu, ale která nám dává možnost stát se o něco lepšími ve smyslu lidském, nikoliv kupeckém. Mezi vážnou i veselou divadelní maskou je vždy obsažena víra v člověka.

V režii Josefa Janíka uvidí diváci Vítězslava Kryškého, Danuši Ondráčkovou, Kostase Zerdaloglu, Miloslava Čížka, Ludmilu Bařkovou, Norberta Lichého, Petru Jíndrovou a další. Premiéra se uskuteční 4. února v 19.00 hodin na scéně Divadla Petra Bezruče.

Není bez zajímavosti, že Horváthův Soudný den měl v roce 1937 v Ostravě premiéru světovou. (G)

2N 18/11. 1991

4. 2. 89

18937

Ostrava a Liberec divadelní

Za divadlem jsme se tentokrát vypravili do ostravského Divadla Petra Bezruče a Státního divadla F. X. Šaldy v Liberci. Dvě pozoruhodné inscenace dokládají skutečnost, že nejen v metropoli lze usilovat o představení, jež by oslovovala diváka a inspirovala k přemýšlení o světě i sobě samém.

Před více než půl stoletím, pa skionku roku 1937, konala se na německé scéně v Ostravě světová premiéra hry Ödöna von Horvátha Soudný den. Autor byl už tehdy politickým psancem, prchal z Německa, nacisté páčili jeho knihy. Soudný den napsal Horváth ve Vídni v roce 1938 a ostravská premiéra byla poslední premiérou jeho života — v létě roku 1938 byl v Paříži zabit při vichřici padající větví.

Nyní se Soudný den do Ostravy vrátil. Se členy souboru Divadla Petra Bezruče hru na scéně Marty Rozskopfové nastudoval režisér Josef Janík. Od prvního výstupu je patrné, že autor Povídek z Vídeňského lesa sice neopustil svět obyčejných lidí, ale že své hrdiny staví do mezních situací, v nichž už nejde o nic menšího než o život a smrt. Soudný den je hra o vině a trestu, o pravdě a spravedlnosti, o možnostech láli a sile svědomí.

Inscenace je sjednocena vlastním těsným napětím, které režie buduje od samého začátku. Žánrový obrázek venkovského nádraží s pasivně čekajícími cestujícími a věčně pozděnými vlaky nese v sobě cosi zlověstného, k nastolení živé atmosféry přispívá, možná nechtěně i poněkud rozvíklá expozice. Tento základní dojem zesílí, když se objeví přednosta stanice a posléze jeho žena. Každý jako by byl bezděčnou obětí, v každém jako by byla tak či onak obsažena předzvěst katastrofy.

Podstatnou kvalitou inscenace je vyrovnanost hereckých výkonů. Všechny postavy jsou vytvářeny s pochopením pro vytvoření typu i pro individualizující kresbu detailu, ať už to je Alfons K. Zerdaloga, číšnice Lena P. Jindrové nebo Ferdinand N. Lichého. Především je však třeba jmenovat Vítězslava Kryškeho v roli přednosty. Vysoký, hubený, s minimem gest a jakýchkoli vnějších projevů, uzavřený do sebe, je od prvního vstupu na scénu postavou s tajemstvím. Zvláštní upjatost prozrazuje vnitřní napětí, zmáhané sílou vále, velmi střídavě a o to působivěji je vystavěn závěr, několik kapitulace, ale vysvobození. S obdobnou střídmostí staví Danuše Ondráčková postavu jeho manželky a dokresluje tak z dalších úhlů podobu hlavního hrdiny. Ludmila Batková dovedla dát Anně zajímavý a přesvědčivý vnitřní vývoj. Také Miloslav Čížek projde se svým hostinským výrazným zvraty, aniž nalomí líné postavy, tak

důležité pro charakteristiku proměn prostředí a jeho vztahu k hlavnímu viníkovi a oběti zároven.

Soudný den na scéně Divadla Petra Bezruče je náročná, vícevrstevnatá inscenace. Nepostrádá myšlenkovou aktuálností a do hlediště se obrací s výmluvným etickým apelem. Škoda, že to hlediště bývá tak řídko obsazeno a že jeví jen málo ochoty nechat se oslovit, jak tomu bylo při repríze začátkem března, při níž v těch několika málo obsazených řadách převládalo velmi mladé publikum.

J. SUCHOMELOVÁ

★

Hra Jana Vedrala Urmefista je hra o lidech, kteří byli postaveni před nutnost rozhodování a před nutnost nést důsledky svých rozhodnutí. Je to příběh tří mužů — Höfgena, Ulrichse a Sebastiana. Dva herci a spisovatel. Všichni chtějí dělat dobré divadlo, které by oslovovalo lidi. Pokoušejí se o to s rozdílným úspěchem. Höfgen dělá jeden kompromis za druhým a zanechává za sebou ty, kteří nejsou kompromisů schopní. Nakonec úplně opouští své původní stanovisko, ale jeho hvězda stoupá. Stává se prvním hercem berlínské scény, je zahrnut rolemi, úspěchy i poctami, nejen za fašismu, ale i po skončení 2. světové války. Sebastian se marně pokouší překonat slávu svého otce i slávu Höfgenu. Po nástupu fašismu je jakožto Žid nucen emigrovat z Německa, vydává exilový časopis, po válce se setkává s Höfgem a je utvrzen ve své nenávisti. Nakonec páchá sebevraždou. Ulrichs kompromisy dělat nechce. Po nástupu fašismu dostává výpověď z divadla, je zatčen a umírá ve vězení.

Souboru Divadla F. X. Šaldy v Liberci se podařilo vytvořit na základě tohoto textu vzácně vyrovnanou inscenaci. Všechny její složky se navzájem podporují a napomáhají slozce herecké, což představení prospívá. Scéna Milana Čecha je funkční, variabilní, působivá a herce neomezuje. Tvoří ji vlastně pohled na divadelní jeviště z boku. Vidíme portály, část jeviště, první lóže a zrcadlo. Přičemž dění na scéně dostává aktuální nádech — lóže na jevišti je totiž kopie lóže, kterou vidí diváci v hledišti. Konstrukce lóže na scéně. Konstruke lóže na scéně je otáčivá — pootočením vzniká náznak herecké šatny, kanceláře, hotelového pokoje. Ale vlastní konkretizace prostředí se děje hrou herců, několi scé-

nografickou dobostí. Podobně kostýmy Martina Kurela. Napovírají leccos o charakteru postav, ale herce nesvazují. Někde i napomáhají k vytváření dalších významů. Přichází-li Sebastian v prvním výstupu zachumlaný do kabátu a šály, a odmotává-li mu Höfgen šálu a sundává kabát, odstraňuje tím také vrchní slupku Sebastianovy nedůvěry a odmítavosti. Sebastian však nadále zůstává svázaný svým elegantním bílým oblekem. Proti němu Höfgen v pohodlném svetru do něj může rozmáchlými gesty vlévat svou vitalitu.

Petr Palouš vede herce po jejich přirozených polohách a po smyslu slov. Text má pevnou formu — je psán ve verších. Režisér tohoto faktu využívá. Ve chvílích, kdy jsou postavy přirozené, mluví přirozeně a strukturu verše rozbíjejí. Ale hrají-li cokoli, pokládají se na verš, takže výsledek působí teatrálně a neupřímně. Proto nejvíce mluví veršem Höfgen. Vypadává z rytmu jen ve chvílích, kdy zapomíná být zaujat svým zjevem a dojmem, kterým působí na publikum. Přičemž publikem je mu kdokoli. Václav Heišus dává Höfgenu patřičnou dávku egoismu, ale nezapomíná na to, že je to člověk. Jeho slabosti jsou lidské. A Sebastian ho chce soudit. Chlapecký zjev Karla Vlčka dodává této postavě zdání nedospělosti. A Sebastian také nedospělý je. Jeho nenávisť zůstává nedospělá. Realizuje se v zoufalých výpadech proti otci, proti společnosti, proti Höfgenu, proti sestře. Chce bořit a neumí stavět. Ulrichs se stavět pokouší, ale není mu dáno práci dokončit. Josef Vajnar, nenápadný, bez šarmu, s tichým, trochu skřípavým hlasem. Stále jako by ve stínu oslnivého Höfgena. Smutný hrdina. Provekuje svou tichou neústupností. Je smeten. Umírá. Zbytečně? Celé dění Míř Měřistofela (Milena Šajdková). Uvádí výstupy, komentuje události, zpívá, ironizuje, účastní se děje v menších roličkách. I ona podává stejně soustředěný výkon jako všichni, kdo se na této inscenaci podílejí.

Nepatetičnost, uměřenost, zaujetí, souhra, vyrovnanost — to jsou slova, kterými bych charakterizovala konečný výsledek.

M. HOSKOVCOVÁ